

ЗОРНИЦА

СЕДМИЧЕНЪ ВѢСТНИКЪ.

Зорница ся издава всякой Пятъкъ. Цѣна-та за еднъ годинъ е едно бѣло меджидіе и половина, а за шесть мѣсеца три четвѣрти отъ бѣло меджидіе. Спомоществованіа-та трѣбва всякого да сж прѣдплатены и да ся испращатъ въ полиціа, въ групъ или въ пощенскы тилбры (пулосе) Турскы, Нѣмскы, Прускы, Русскы или Французскы, на Редакторъ-та у Американа Ханъ въ Цариградъ.

Година 1.

ЦАРИГРАДЪ, ПЕТЪКЪ, АПРИЛІЙ 23, 1876.

Брой 17.

ИЗВѢСТІЕ.

Число-то на спомоществователи-тъ на Зорницѣ ся е умножило толкова, щото твърдѣ малко броеве отъ начало-то ѣ сж останжли. Ный извѣстиямы на настоятели-тъ си и на величии, които быхъ желали да станѣтъ спомоществователи за напредѣ, че отъ 1-ый идущий Май до свършкѣ-та на годинъ-тъ, т. е. за 8 мѣсеца, тя ще имъ ся провозеда за едно бѣло меджидіе. Спомоществованіа-та трѣбва въ всякой случай да сж прѣдплатены. Ред.

ГОСПОДЪ ЦАРУВА.

Человѣци-тъ често ся намиратъ въ такыва обстоятелства, щото тѣ ся смутяватъ много за бѣдѣ-то. Тѣ ся пытаятъ единъ другъ ежедневно какво ще ся случи. Тѣ иматъ много скѣпы интересы, които ся намиратъ въ опасность, но тѣ не знайтъ какъ да ги упазятъ. Тѣ иматъ много драгоцѣны надежды, но не знайтъ какъ да ги осъществятъ. Тѣ иматъ още много ужасны страховы, но не знайтъ какъ можатъ да ся освободятъ отъ тѣхъ. Тѣ намиратъ себе си подчинени на силы, на които тѣ сж безсилни да противостоѣтъ. Тѣхно-то бѣдѣ-то ся рѣшава отъ събитія, които тѣ не можатъ да управляватъ. Колкото бодри и дѣятелни и да бѣдѣтъ, тѣ не можатъ да рѣшѣтъ, освѣтъ до нѣкъдѣ, настояще-то или бѣдѣ-то си положеніе. Какво трѣбва да правятъ въ такъвъ случай? Трѣбва ли да ся откажѣтъ съвършенно и да не правятъ нищичко? Това щѣше да е глупаво, защото всички-тъ человѣци сж надарени съ такыва дарбы и способности, щото чрѣзъ прилично-то упражненіе на силы-тъ си тѣ можатъ да направятъ нѣщо за да избѣгнѣтъ опасности-тъ, които ги окружаватъ, и да придобѣтъ благоденствіе-то, което желаятъ. Всякой, прочее, трѣбва да бѣде бодръ, дѣтеленъ, умѣренъ и вѣренъ въ всяко отношеніе. Ако человѣци-тъ, обаче, не можахъ да ся осланятъ на нѣкоѣхъ другѣхъ освѣтъ на собственихъ-тъ си силы или на собственихъ-тъ си мѣдростъ, тогава тѣхно-то положеніе наистинѣ бы было печално. Но какво друго можатъ тѣ да направятъ? Тѣ можатъ да пріематъ съ радость и съ благодарность истинѣ-тъ, че Господъ царува и съ пълнѣ повѣренность да прѣдадѣтъ всички-тъ си интересы въ рѣцѣ-тъ му.

Има нѣкои, наистинѣ, които съвършенно отхвърлятъ тѣзи истинѣ: има други които ѣхъ пріематъ съ равнодушіе, и които чрѣзъ неѣ нито ся насърдаватъ, нито ся утѣшаватъ; а пакъ има други, които, както Давидъ,

не само ѣхъ пріематъ, но още ся радватъ за неѣ. Кои отъ тѣхъ постѣпватъ най-умно въ това отношеніе? Колкото за първы-тъ, които съвършенно отричатъ че Господъ царува и че той управлява всички-тъ человѣчески дѣла, тѣ сж наистинѣ за съжаленіе. Дневны-тъ имъ наблюдения имъ откриватъ, че тѣ сж съществуватъ въ единъ свѣтъ, въ който могущественны силы, физическы, обществены и политическы, сж въ постояннѣ дѣятельность; дневна-та имъ опытность ги убѣждава че тѣзи силы не сж подчинены на тѣхнѣ-тъ волѣ; и при това тѣ още утвърдяватъ че тѣзи силы не сж подчинены на никой върховенъ владѣтель. Споредъ тѣхъ всяко събитіе става или по единъ слѣпъ случай, или по единъ безчувственъ сѣдѣжъ (късметъ). Колко печално е състояніе-то на онѣзи, които вѣрватъ че най-драгоцѣнно-то имъ притѣжаніе и всичко което имъ е най-мѣло, сж подчинены на слѣпо-то дѣйствіе на силы-тъ на този свѣтъ, и че тѣ може да ся погубятъ чрѣзъ нѣкое случайно събитіе.

Нито пакъ състояніе-то на онѣзи е много по-утѣшително, които гледатъ на свѣтъ-тъ като на единъ голѣмъ машинѣ, който выхѣтъ дѣйствува безъ да зема прѣдъ видъ различны-тъ обстоятелства на общества-та или особенны-тъ нужды на лица-та, но която безъ милость и безъ съчувствіе върши каквото има да върши.

Принудени ли смы, обаче, когато сѣдимъ съ здравъ разумъ, да пріемятъ че или случай-тъ или сѣдѣ-та управлява свѣтъ-тъ? Колкото за първо-то мнѣніе наука-та го отхвърля. Най-общирны-тъ и най-точны-тъ изслѣдованія на естествоиспытатели-тъ доказватъ че нищо въ естественнѣ-тъ свѣтъ не става случайно. Въ коѣто посокъ и да отправятъ наблюдения-та си, тѣ откриватъ дѣйствіе-то на законы. Нито единъ отъ най-малкы-тъ атомы отъ вещество-то, нито една отъ най-малкы-тъ животинки не сж свободны отъ законы-тъ. Вѣтрѣ-тъ вѣе, дѣждѣ-тъ валя и растенія-та растѣтъ не случайно, но споредъ законы. Има закони, които опрѣдѣлятъ высочинѣ-тъ до коѣто облаци-тъ възлѣзатъ, теченіе-то по коѣто рѣкы-тъ отиватъ, и движенія-та на великы-тъ океаны.

Колкото за умственнѣ-тъ и нравственнѣ-тъ свѣтъ явно е тоже че человѣци-тъ, ако и да сж свободни, пакъ сж подчинени на законы, които тѣ не можатъ нито да унищожѣтъ нито да избѣгнѣтъ. Най-могущественны-тъ владѣтели сж съвършенно безсилни да унищожѣтъ нравственны-тъ законы, на които и лица-та и народи-тъ сж подчинени. Нито най-могущественны-тъ войскы, нито най-силны-тъ флоты можѣтъ да съборятъ вѣчны-тъ начала, на

които всички-тъ общества сж подчинены. Тѣ можѣтъ, наистинѣ, да прѣзиратъ тѣзи законы, да имъ противостоѣтъ и да дѣйствуватъ упорито противъ тѣхъ, но всякой единъ отъ тѣхъ на врѣме-то си ще бѣде напълно неспѣшенъ.

Има нѣкои други, които ся съгласуватъ че свѣтъ-тъ е подчиненъ на законы, но понеже тѣзи законы сж общи, тѣ утвърдяватъ че тѣ не можѣтъ да посрѣдѣтъ частны-тъ нужды на человѣци-тъ; и понеже тѣзи законы сж постоянни, тѣ утвърдяватъ че дѣйствіе-то имъ не може да ся спре; и оттова тѣ заключаватъ, че человѣци-тъ и общества-та сж съвършенно подчинены на непротивостойимѣ-тъ сѣдѣжъ. Онѣзи, които вѣрватъ така, отчасти иматъ право, а отчасти не. Тѣ припознаватъ законы-тъ, но тѣ не припознаватъ и законодатель-тъ; тѣ припознаватъ редовно-то и постоянно-то дѣйствіе на тѣзи законы, но тѣ не припознаватъ безбройны-тъ начинны, по които вѣчный-тъ законодатель може да ги нареди така, щото да произведе въ всякой случай чрѣзъ тѣхъ тѣмко особенны-тъ и частны-тъ желанія слѣдствія. Тѣ говорятъ за естественны-тъ законы, като че тѣ сами да бѣхъ ся направили, и да не бѣхъ подчинени на друго нѣщо. Но какъ може да има единъ законъ, безъ да има и единъ законодатель? Какъ може да има едно правителство, безъ да има и единъ управитель? Ако този свѣтъ въ всички-тъ си отдѣленія е подчиненъ на законы, то трѣбва да има единъ законодатель и управитель. Еднакво глупаво бы было да утвърждава че законодатель-тъ на вселениѣ-тъ е подчиненъ на законы-тъ, които той самъ е направилъ.

Създателъ-тъ на свѣтъ-тъ самъ обявѣва че той продължава да царува. Той съвършенно отрича, че слѣдъ като е създалъ свѣтъ-тъ, той го е напустилъ съвсѣмъ; той утвърдява напирѣтъ, че той продължава да го управлява, и че всички-тъ силы естествены, политическы и нравственны сж подчинены на негово-то управленіе. Той утвърдява че царуваніе-то му е и общо и частно, че то ся простира и върху лица и върху народы. Той утвърдява още че не ся е оттеглилъ на едно отстояніе отъ земѣхъ-тъ, но че той е вездѣшнѣ, гледающъ зло-то и добро-то, и че даже едно враче не пада безъ него.

Прочее, при всичко че ный ся намирамы посрѣдъ голѣмы безпокойствія, смущенія и неизвѣстности, ный трѣбва да смы увѣрени че Господъ царува, и ный постѣпвамы умно, когато прѣдавамы съ пълнѣ повѣренность всички-тъ си интересы въ неговы-тъ рѣцѣ.

ДРЕВНЯ-ТА И НЫНѢШНА-ТА СВОБОДА.

(Продълженіе.)

Римска-та Имперія, която по много причины ся намираше на отпаданіе, ся нашествува отъ Сѣверны-тъ варварскы народы, които ускорихъ съвършенно-то ѣ паданіе. Тѣзи народы намирахъ голѣмо удоволствіе въ непрѣстанны боеве и грабежи. Съ това тѣ произведохъ голѣмъ ужасъ въ цѣлѣ Европѣ, но въ сѣщо-то врѣме тѣ посѣяхъ съ себе си едно ново начало, косто ся съгласуваше съ духъ-тъ на Христіанство-то. Тѣ не знаяхъ какво нѣщо е държава, какво нѣщо е градъ. За тѣхъ всичко бѣше личны-тъ человѣкъ. У Гръцы-тъ и Римляны-тъ градъ-тъ ся считаше за владѣтель, а у варварскы-тъ народы человѣкъ-тъ ся считаше за такъвъ. Всякой е былъ царъ въ владѣніе-то си и въ домъ-тъ си.

Истинѣ е че въ това начало ся сѣдържаше една дива свобода, която не можаше да произведе друго освѣтъ безредицѣ, но въ тѣзи безредицѣ имаше единъ зародишъ на личнѣ независимѣ, която древнѣ-тъ свѣтъ никога не е познавалъ. Истинѣ е още че ако тѣзи народы да бѣхъ останжли варвари, тѣ вѣроятно не быхъ измѣнили за дълго врѣме грубы-тъ си нравы и обычаи. Тѣ обаче прѣгърнахъ Христіанскѣ-тъ вѣрѣ, която ги прѣобразува така, щото отъ тѣхнѣ-тъ варварщинѣ и безредицѣ произлѣзе една нова цивилизація.

Щомъ Варвари-тъ завладѣхъ Римскѣ-тъ имперіи, тѣ ѣхъ устрои хъ по своему си. За тѣхъ свобода-та състоише въ владѣніе-то, а независимѣ-та и сила-та зависяхъ отъ имѣтъ-тъ. Отъ тука произлѣзе феодална-та (спѣхійска-та) система, която е имала и добры-тъ си и лошы-тъ си страни. Онѣзи, които притѣжавохъ недвижими имущества имашъ безкрайнѣ свободѣ, а онѣзи, които нѣмахъ никаквы притѣжанія служажъ на първы-тъ като робы. Прѣзъ врѣме-то додѣто тѣзи система владѣше, държава и народъ не сжестествувахъ. Но както въобще всяка система има свое-то си врѣме, тѣй и феодална-та е имала свое-то. Стара-та идея за единство-то на държавѣ-тъ ся появява пакъ, и този пѣтъ Църква-та поиска да занеме мѣсто-то на Римскѣ-тъ Имперіи чрѣзъ единство-то на вѣрѣ-тъ.

Западно-то Духовенство наистинѣ заслужва похвалѣ за дѣто сполучи да прѣбобрѣне толкова варварскы народы въ Христіанскѣ-тъ религіи, която смякчи нравы-тъ имъ, възвыси и облагороди характеръ-тъ имъ. Но въ сѣщо-то врѣме то е за осѣжданіе за дѣто поиска да възстанови политикѣ-тъ на Кесари-тъ въ своѣхъ-тъ си личности,

и да поддържа истини-тѣ чрѣзъ силъ-тѣ и сабѣ-тѣ. То бѣ убѣдено че *въ-ро-вані-я-та* му сѣ *цѣла* и *неоспорима* истина, и сѣ това то тури еднѣ прѣ-градѣ на челоуѣческій-тѣ разумъ. Всяка нова идея, всяка наука трѣбваше да бѣде подчинена на тѣхъ. Това из-сняява отъ еднѣ странѣ мракъ-тѣ и не-вѣжество-то, а отъ другѣ — инквизи-ціи-тѣ чрѣзъ Срдни-тѣ вѣкове.

Възраждане-то на древни-тѣ пи-сменность и на науки-тѣ, обаче, по-расклатихъ авторитетъ-тѣ на Западно-то Духовенство, и свѣтъ-тѣ почна да сѣ смѣтѣ въ онова, което то му про-повѣдаваше за цѣлѣ и неоспоримѣ и-стини. Най-послѣ дохожда Реформа-ція-та, която строшава оковы-тѣ на духовно-то робство, освобождава съ-вѣсть-тѣ, и сѣ това тя поврща пра-во-то на лични-тѣ челоуѣкѣ да търси самъ истини-тѣ, и право-то да изра-зѣва свободно мысли-тѣ си и говоримо и писмено.

И така додѣто лични-тѣ права на всяко лице бѣхъ почнали да ставатъ основа на политическо право, монар-хически правления сѣ учрѣдихъ, които изисквахъ безпрѣкословно подчинение отъ всякого. Тѣзи двѣ събитія бѣхъ противни едно на друго, и тѣ трѣбваше да додѣтъ въ стѣклоуение, както и дѣйствително сѣ случи въ Англіи чрѣзъ 17-и вѣкъ, а въ Франціи чрѣзъ 18-и. И въ двѣ-тѣ тѣзи държави, то-ва стѣклоуение сѣ свърши съ погу-бване-то на животъ-тѣ на двама мо-нарси, именно на Карла I и на Людо-вика XVI. Първо-то отъ тѣзи печални събитія сѣ послѣдва отъ установление-то на републиканско-то правление въ Англіи подъ прѣдсѣдательство-то на Кромвела (1649); а второ-то докара въ Франціи велики-тѣ Революции (1789), която откровенно прогласява-ше навсѣгда *начала-та на свобо-да-тѣ, на равенство-то и на върхо-венство-то на народъ-та*. За злѣ честь, обаче, тѣзи начала не сѣ проумѣвахъ напълно отъ Френскій-тѣ народъ, ни-то пакъ отъ самы-тѣ опѣзи, които ги прогласявахъ, и за това вмѣсто сво-бодѣ, равенство и братство, една ужа-сна безредица, едно ужасно тиранство и крѣвопролитіе сѣ появилахъ.

Истини е дѣто нѣкои учени мѣжѣ сѣ казали, че свобода-та е едно въс-пытание. Да, за неѣ сѣ изисква дълго врѣме додѣто да влѣзе въ правы-тѣ и въ обычаи-тѣ на еднѣ народъ. И най-гольма-та грѣшка на прѣдводители-тѣ на Френскѣ-тѣ Революции състоише въ това, че тѣ като бѣхъ заели свои-тѣ идеи за свободѣ и за равенство отъ Американскѣ-тѣ Конституции, поиска-хъ да ги въведѣтъ изведнѣждъ въ Франціи, безъ да бѣде народъ-тѣ при-готовенъ за тѣхъ. Друга една причина защо тѣзи идеи не можихъ да успѣятъ въ Франціи, е че тамъ духовенство-то и феодални-тѣ господари бѣхъ за-едно съ царіе-тѣ противъ народъ-тѣ, когато въ Англіи и двѣ-тѣ тѣзи съ-слова бѣхъ противъ неограниченъ-тѣ царскѣ власти. Въ послѣднѣ-тѣ дър-жавѣ народъ-тѣ бѣше придобилъ свои-тѣ лични права и свои-тѣ лични сво-бодѣ още въ XIII-то столѣтіе, които сѣ съдържатъ въ велики-тѣ грамотѣ (хатъ) извѣстни подъ име-то «Магна Карта».

Ный можемъ да дадемъ още много причини, защо свободолубивы-тѣ идеи сѣ усвоихъ въ Англіи и въ Америкѣ, много по-рано отколкото въ Франціи,

но за да бѣдемъ кратки, ный ще склучимъ членъ-тѣ си като направимъ едно сравнение ме-жду древни-тѣ и нынѣшни-тѣ свободѣ.

Въ старо врѣме челоуѣкъ-тѣ често е ставалъ жертвѣ на своеволие-то на едно или на нѣколко лица. Той не е ималъ право да исказва свободно мнѣ-ние-то си и идеи-тѣ си, да из-бира занятие-то си, да сѣ рас-полага съ имотъ-тѣ си, и да слѣдва религиозни-тѣ си убѣ-ждения. Съ еднѣ рѣчь, той е бѣлъ тогава робъ въ частни-тѣ си животѣ.

Въ днешно врѣме, обаче, никой челоуѣкъ не може да сѣ тури въ затворъ и да сѣ погу-би съ смъртъ безъ да сѣ до-каже винъ-тѣ му прѣдъ сѣди-лища-та. Всякой има право да исказва свободно мнѣние-то си и идеи-тѣ си, да избира за-нятие-то си, да сѣ располага съ имотъ-тѣ си, и да слѣдва религиозни-тѣ си убѣждения. Още всякой има право да сѣ оплаква на правителство-то си за каквото и да бѣде по единъ законъ-тѣ начинъ. Съ еднѣ рѣчь, всякой челоуѣкъ е независимъ въ частни-тѣ си животѣ.

Нма смѣнѣние че разлика-та между древни-тѣ и нынѣшни-тѣ свободѣ е голѣма и осяза-ема. Нма смѣнѣние още че по-слѣднѣ-та е прѣдпочтителна, и че нейны-тѣ начала ще бѣдѣтъ приѣты постепенно за основѣ въ законы-тѣ и въ учреждения-та на всякой държавѣ и на всякой народъ съразмѣрно съ успѣхъ-тѣ имъ въ нынѣшни-тѣ цивилизации. П. Х. Д.

Слѣдъ междоусобицѣ-тѣ войнѣ въ А-мерикѣ и Правителство-то и Церкви-тѣ сѣ сѣ посветили съ голѣмо усърдіе да образовать и да просвѣтятъ осво-бодены-тѣ отъ робство-то.

Правителство-то опрѣдѣлило еднѣ особенѣ комисіи, които да сѣ грижи за тѣхъ. Тя имъ основала 1562 Недѣлни, и 2600 други училища, въ които имало нѣколко хиляди учители и 250,000 уче-ници. Освѣнъ тѣзи училища, тя учредила и нѣколко Гимнази за по-высоко-то имъ образование. Отъ 1865 до 1871 Американско-то Правителство е изди-вило повече отъ 300,000,000 гроша за образование-то на освобождены-тѣ отъ робство-то.

Освѣнъ тѣзи усилия на Правителство-то, почти всички-тѣ Церкви сѣ съдѣй-ствували въ това дѣло съ голѣмо усърдіе. Отъ войнѣ-тѣ насамъ, тѣ сѣ испратили на освобождены-тѣ хиляди учители, и сѣ спомогнали съ миліоны междидѣта за просвѣщение-то имъ.

Най-добрий-тѣ капиталъ, съ който еднѣ младежъ може да почне да ра-боти, е трудолюбие-то, благоразуміе-то, слѣлость-та, умѣренность-та и по-дражаніе-то на всичко, което е благо-родно и добро. Всички-тѣ тѣзи сѣ по-добры отъ пары, отъ честь и даже отъ приѣтели.

Честно-то трудолюбие е отъ най-вѣрны-тѣ нѣща за спокойни-тѣ и че-стити-тѣ поминѣкъ на челоуѣка.

Юппія (Яффа).

ЮППИЯ (ЯФФА).

Юппія или по Еврейски Яффа е е-дно отъ най-древни-тѣ морскы при-станища въ свѣтъ-тѣ. Тя е была е-динъ градъ въ владѣние-то на племе-то Даново, Ис. Нав. 19; 46, върху брѣгъ-тѣ на Средиземно-то Море, 30 мили на югъ отъ Кесаріи и около 35 мили на сѣверо-западъ отъ Іерусалимъ. При-станище-то ѣ е плитко и непокрови-телствуемо отъ вѣтрове-тѣ; но по причинѣ на сгодность-тѣ за отива-ніе оттамъ въ Іерусалимъ, тя е стан-гла главно-то пристанище въ Іудеѣ и про-дължава да бѣде и до днесъ за по-клоуници-тѣ. Тука сѣ извадихъ дръ-вие-то и нѣща-та за пострѣние-то на първий-тѣ и вторий-тѣ храмъ, испра-тены отъ Ливанъ и отъ Тиръ, 2 Лѣт. 3; 16. Езд. 3; 7. Тука Іона сѣ качилъ на корабъ-тѣ за Тарсисъ. Тука, още, Петръ възкреси Тавножъ отъ мъртвы-тѣ; и въ домъ-тѣ на Симона усмаръ-тѣ сѣ е показало чрѣзъ едно небесно видѣ-ніе, че спасение-то е за Язычници-тѣ тъй както и за Еврей-тѣ, Дѣян. 9-11.

Юппія два пѣти сѣ е съсыпвала отъ Римляны-тѣ. Тя е была сѣдалище на еднѣ Христіанскѣ церкви за нѣколко вѣкове слѣдъ Константина Великаго. Прѣзъ крестоносны-тѣ походы, тя е влязѣла въ разны рѣцѣ; и на 1799 тя сѣ нападнала и плѣнила отъ Френцы-тѣ, които погубили съ смъртъ 1200 Турскы плѣнници, по причинѣ че на-рушили обѣщаніе-то си.

Днешни-тѣ градъ Яффа е положенъ на еднѣ носъ, който сѣ вдава въ мо-ре-то и сѣ издига до еднѣ высочинѣ около 150 крака. Той има еднѣ крѣ-пость, и прѣдставлява много добръ из-гледъ. Къмъ западнѣ-тѣ му странѣ сѣ простира отворено-то море; къмъ ю-жнѣ-тѣ сѣ намиратъ плодоносны-тѣ

полета на Филистимскѣ-тѣ земѣ Газѣ; къмъ сѣвернѣ-тѣ до Карѣ цвѣтоносны-тѣ ливады на Сарон прѣдставятъ; и къмъ источнѣ-тѣ, мо-ве-тѣ Ефремъ и Іудѣ издигатъ хове-тѣ си. Градъ-тѣ е заграденъ зидъ на югъ и на истокъ, къмъ су-тѣ, и отчасти на сѣверъ и на за-къмъ море-то. Околность-та му от-сушѣ-тѣ изобилова съ градини за-вошѣи и за растенія. Откъмъ море градъ-тѣ сѣ вижда като еднѣ зда-нія, които сѣ намиратъ близо до друго; и отъ стрѣмно-то му мѣ-положеніе, тѣ сѣ виждатъ като да-ѣтъ едно върху друго. Улицы-тѣ сѣ твърдѣ тѣсны, неравны и мръ-Жители-тѣ му сѣ около 15,000 ду-отъ които повече отъ половинѣ-та Турци и Арапи. Тамъ има много-мѣ: и Католици-тѣ, Грѣци-тѣ и менци-тѣ иматъ по еднѣ церкви, и еднѣ метохи за приѣманіе-то на клоуници-тѣ.

ИВАНЪ ХАУАРДЪ.

Исторія-та на народы-тѣ съд-много имена на отлични мѣжѣ, които едни сѣ отличили по свои-извъпрѣдно юначество и по свои-обширни завоеванія; други, по сѣ-тѣ умственны дарбы и по свои-тѣ учны открытія; а трети, по свои-челоуѣколюбивы и благодѣтельны дѣ-Отъ послѣднѣ-тѣ классъ е и И-Хауардъ. Той сѣ родилъ въ едно сѣ-въ околность-тѣ на Лондонъ на 2 С-1726. Той ималъ слабо и делика-тѣлосложение, и додѣто бѣлъ въ у-лице, той не сѣ показалъ да при-жава нѣкои голѣмы умственны спо-бности. Той бѣлъ на 16 години, ко-то баща му го далъ да слугува нѣ-

ний търговецъ въ Лондонъ. Баща му баче умрѣлъ наскоро и завѣщалъ сѣ на него 7,000 ан. л. и всичкий-тъ и недвижимъ имотъ, а на сестра му гичко около 8,000 ан. л. Той ималъ склонность къмъ търговия-тъ, и за ова той отрано ък напустилъ и прѣд-риелъ едно пътуваніе по Европѣ. На авръщаніе-то си въ Англіѣ той ся за-имавалъ да учи нѣкои отъ естествен-ы-тъ науки, но по причинѣ на не до-ро-то си здравіе, той не былъ въ съ-тояніе да ги слѣдва. Около това врѣ-е Хауардъ трогитъ отъ ужасы-тъ, ричинены отъ едно силно землетресе-іе въ Лиссабонъ, трѣгилъ за тамъ-цѣль да помогне на пострадавши-тъ. а пѣтя си той ся хваналъ плѣшникъ-тъ единъ Френскы воененъ корабъ, и а отвелъ въ Брестъ, дѣто той былъ чевидецъ на безчеловѣчно-то обхо-даніе съ плѣшници-тъ. Тѣ ги туряли въ дѣлоки и влажны темницы и ги мѣрели дълго врѣме безъ хранѣ, и когато имъ давали по малко мѣсо, тѣ имъ го хвърляли като на кучета, безъ а имать поуж да го нарѣзватъ. Хау-ардъ обаче, заедно съ другари-тъ си, ся отпустилъ въ замѣкъ за нѣкои Френскы чиновници, хванати отъ Ан-лійскы военны корабы, и ся завържалъ въ Англіѣ. Отъ това врѣме ся захваща-тътелно-то му челолюбиво по-рище.

За да въздигне селяны-тъ въ окол-ностъ-тъ на отечество-то си отъ дол-ю-то имъ правственно състояние и отъ евъжеството-то имъ, Хауардъ построилъ на свое иждивеніе много първоначалны училища и малки кѣши за образецъ. Той ся трудилъ всячески да направи селяны-тъ да обикнатъ трудолюбіе-то чистотѣ-тъ.

Въ разстояние на 4 години той ся занимавалъ съ изучаваніе-то на прѣо-бразователны-тъ си планове, и на края на това врѣме той прѣдприелъ е-дно пътуваніе въ Франціѣ и въ Ита-лійѣ. Когато ся завържалъ въ Англіѣ, той ся опрѣдѣлилъ главентъ управитель въ Бедфордширъ, и въ качество-то си на чиновникъ той посѣтилъ градскѣ-тъ темницы, въ коѣто Иванъ Бжиянъ сто-алъ затворентъ 12 години, прѣзъ които писалъ свой-тъ «Пѣтешественикъ отъ този свѣтъ до онзи». Мрѣно-то поло-женіе на това зданіе и окаянно-то съ-стояние на затворници-тъ направили му голѣмо впечатление. Онова, което про-извело най-голѣмо негодование въ него, было задържаніе-то на нѣкои лица въ затворъ, защото нѣмалы пары да дадѣтъ подароцы на темничари-тъ, които сѣ ся издържали само отъ тѣхъ. Той вед-нага заповѣдалъ да ся отпустихъ вси-чкы онѣзи, които были задържани въ затворъ само по тѣзи причинѣ. Тогава Хауардъ трѣгилъ отъ градъ на градъ съ цѣль да посѣти темницы-тъ имъ, въ които той намѣрилъ голѣмы злоупотре-бленія, и безъ забавъ ги съобщилъ подробно въ единъ рапортъ до Камарж-тъ на Народны-тъ Прѣдставители. По-слѣднѣ-тъ му благодарили за ревность-тъ му и за челолюбіе-то му, и на 1774 тѣ рѣшили да ся зематъ мѣрки за упазваніе здравіе-то на затворници-тъ, и за освобождение-то имъ отъ да-ваніе подароцы. По-послѣ той напра-вилъ да ся раздаде на негово ижди-веніе по едно копіе отъ новы-тъ зако-ны на всякой темничаръ въ Държавж-тъ. Това го направило да ся обикне-тъврдѣ много отъ народъ-тъ и да ся прѣдложи за членъ въ Камарж-тъ на

Народны-тъ Прѣдставители, но понеже Хауардъ съчувствувалъ съ възстаніе-то на Американцы-тъ противъ Англіѣ, той не ся пріелъ. Отъ тогава насетѣтъ той не земалъ вече участіе въ прави-телственнѣ службѣ, но, за добръ честь за челолюбство-то, той посвятилъ вси-чко-то си врѣме на челолюбиво дѣла.

Хауардъ посѣтилъ второй пѣтъ гла-вынѣ-тъ темницы въ Англіѣ, и послѣ отишелъ въ Франціѣ, въ Германіѣ, въ Холадіѣ и въ Белгіѣ, и въ всякой отъ тѣзи държавы посѣтилъ темницы-тъ имъ. Слѣдъ тѣзи изслѣдованія, той об-народвалъ съчиненіе-то си «Положе-ніе-то на темницы-тъ въ Англіѣ, и е-динъ рапортъ за нѣкои чуждестранны темницы». Щомъ ся отпечтало, то произвело голѣмо движеніе, и народъ-тъ починѣлъ да счита Хауарда за из-въпренѣж личностъ и за прѣдводителъ въ планове-тъ за улучшение-то на съ-стояніе-то на онѣзи окаянны часть отъ общество-то, за коѣто той ся интере-сувалъ. Въ това съчиненіе той описвалъ страданія-та, болѣсти-тъ и развратно-сти-тъ, на които затворници-тъ были изложени по причинѣ на дѣлоки-тъ и влажны-тъ темницы, на лишеніе-то имъ отъ необходимѣ-тъ имъ хранѣ, на мрѣсний-тъ въздухъ и на затваряніе-то въ една стѣна на прѣстѣпници отъ разны видове прѣстѣпленія и отъ разнѣ възрастъ и пр. пр. То повлияло Кама-рж-тъ на Народны-тъ Прѣдставители до толкова, щото тя веднага рѣшила да ся въздигнѣтъ двѣ голѣмы зданія за прѣстѣпници-тъ върху системѣ-тъ, по коѣто тѣ трѣбва да работятъ сами, и на които Хауардъ ся опрѣдѣлилъ гла-вентъ настоятель. Той обаче не ся съ-гласилъ съ одного отъ другари-тъ си за мѣстоположеніе-то на прѣдложены-тъ зданія, далъ си оставѣж-тъ отъ тѣ-зи службѣ, и трѣгилъ пакъ да пъту-ва въ Даніѣ, въ Швеціѣ, въ Руссіѣ, въ Полшѣ, въ Испаніѣ и въ Португа-лійѣ, дѣто продължавалъ да посѣтѣва темницы-тъ и да обнародва рапортъ-тъ си върху тѣхъ.

Хауардъ ся занимавалъ цѣлы 10 го-дины съ въпросъ-тъ за улучшение-то на темницы-тъ, и всякой мыслялъ вече че той, едно, като иждивилъ по-голѣ-мѣ-тъ часть отъ имотъ-тъ си, и дру-го, като не былъ добръ въ здравіе-то си, ще прѣмине останѣж-тъ часть отъ живота си въ почивѣж. Той обаче усѣ-щаль въ себе си, че ималъ и другѣ дѣлжностъ да изпълнява. Той прѣдприелъ сега другъ видъ челолюбиво дѣло съ една ревность, която надминувала физически-тъ му силы. Прѣзъ врѣме-то на пътуваніе-то му по Европѣ, бо-лины-тъ и карантинны-тъ привлѣкли вниманіе-то му. Като желаялъ да до-стави свѣдѣнія за тѣхъ на Англійско-то Правителство, той самоволно прѣд-приелъ и друго пътуваніе по Европѣ. Той искалъ да посѣти най-напрѣдъ ка-рантинѣ-тъ въ Марселиѣ, и при вси-чко че Френско-то Правителство не му позволявало да пътува изъ Франціѣ, по причинѣ че той обнародвалъ единъ рапортъ върху Френскѣ-тъ държавнѣ темницы извѣстѣжъ подъ име-то Бастиль, той сполучилъ да испѣлни намѣреніе-то си. Оттамъ той дошелъ въ Измиръ и въ Цариградъ, дѣто посѣтилъ болни-цы-тъ и карантинны-тъ, въ които има-ло мнозина заражены отъ чумѣ. За да бы можалъ да даде точны свѣдѣнія за послѣднѣ-тъ, той искалъ да опыта самъ прѣбываніе-то въ тѣхъ. И за то-

ва той ся качилъ въ Измиръ на единъ нечистъ корабъ за Венеціѣ. Щомъ пристигналъ тамъ, той ся турилъ въ карантинѣ-тъ, дѣто здравіе-то му ся повредило значително. Когато пооздра-вилъ, той ся завържалъ въ Англіѣ слѣдъ едно 16 мѣсечно пътуваніе. На 1789 Хауардъ издалъ второ-то си съчиненіе «Рапортъ на главны-тъ карантинны въ Европѣ съ бѣлѣжки върху чумѣ-тъ, върху нѣкои чуждестранны темницы и болницы и върху тогавашно-то поло-женіе на подобны-тъ зданія въ Англіѣ и въ Ирландіѣ». На 1789 той прѣд-приелъ послѣдно-то си пътуваніе за Истокъ прѣзъ Руссіѣ, и додѣто былъ въ послѣднѣ-тъ, той ся разболѣлъ отъ грѣскѣ, и умрѣлъ въ Херсонъ на 1790. Наскоро слѣдъ смъртъ-тъ му единъ мряморентъ памятникъ ся въздигналъ за въ неговѣ споменъ въ съборнѣ-тъ цер-квѣ Св. Павелъ въ Лондонъ.

Въ заключеніе на кратко-то живо-тоописаніе на челолюбце-тъ И-вана Хауарда, ный ще изложимъ об-щы-тъ му услуги въ слѣдующы-тъ нѣколко думы, изречены отъ едно от-лично лице слѣдъ смъртъ-тъ му: «Той е посѣтилъ цѣлѣ Европѣ, не да раз-глежда пышность-тъ (салтанатъ-тъ) на саран-тъ или великолѣпность-тъ на храмовѣ-тъ; не да прави точны измѣр-ванія на останкы-тъ на древно-то ве-личіе; не да описва пышны-тъ и ра-копнен; — но да проникне въ дѣлоб-чыны-тъ на темницы-тъ; да ся хвърли посрѣдъ заразы-тъ на болницы-тъ; да измѣри величыны-тъ на скръбъ-тъ, на мѣжѣ-тъ и на бѣдствіе-то; да припо-мни забравены-тъ, да посѣти и да на-гледа прѣнебрежнѣ-тъ и изоставены-тъ, и да сравни злочестны-тъ на вси-чкы-тъ челолюбцы въ вси-чкы-тъ земли».

РЕВНОСТЬ ЗА НАУКѢ.

Окѣнъ, единъ отличентъ Германскы естествоиспытатель, ималъ голѣмѣ ре-вность за научны изслѣдованія, но приходъ-тъ му не былъ достаточентъ за да живѣе добръ и да купува книги и орѣдія за изслѣдованія-та си. Той прочее ся рѣшилъ да прави най-голѣ-мѣ-тъ икономіѣж за хранѣ-тъ и за о-блѣкло-то си, а да иждивява щедро за онова, което бы му послужило да про-дѣлжава изслѣдованія-та си. Ведѣжъ той поканилъ единъ свой пріятель на угощеніе, който ся почудилъ много, когато ималъ друго ястіе освѣнъ пе-чены картофы (барабон). Окѣнъ не далъ никакво оправданіе на пріятеля си за дѣто го повикалъ на таково угощеніе, но жена му казала на пріятеля му, че супругъ-тъ ѣ былъ принудентъ да на-пустне или науки-тъ или вси-чкы-тъ видове раскошества, и той прѣдпочелъ да напустне послѣднѣ-тъ; слѣдов. три дни прѣзъ седмицѣ-тъ тѣ ѣдили само картофы и солъ. Тя казала че отпърво имъ ся видѣло нѣкакъ тѣжко, но от-послѣ тѣ были задоволны отъ него. Всякой народъ, на който младежи-тъ имать подобнѣ ревность за знаніе, той навѣрно ще ся отличи. Нѣкои челолюбцы, които най-много сѣ ся отличили и сѣ принесли честь на отечество-то си и на народъ-тъ си, сѣ были принудени да ся борятъ съ сиромашество-то. Не-ка прочее никой младежъ да не ся от-чайва по причинѣ на сиромашество-то си.

Едно твърдѣ любопытно животоо-писаніе на одного отъ най-отличны-тъ Американскы проповѣдници ся е об-народвало наскоро. Неговъ-тъ примѣръ трѣбва да насърдчи всяко бѣдно момче за да ся труди за самообразование-то си. Този проповѣдникъ, когато е былъ момче, ималъ ни пары, ни пріятелы да му помогнѣтъ, но чрѣзъ собственнѣ-тъ си непобѣдимѣ дѣятельность той по-бѣдилъ голѣмы мѣчнотѣ. За да постѣ-ни въ единъ гимназіѣ, която была на далечно мѣсто, той пътувалъ до тамъ пѣ-шакъ. Той не можалъ да даде испытъ, който ся изисква отъ всякой новопо-ступающъ ученикъ въ гимназіѣ-тъ, но ся пріелъ съ условіе, че той ще бѣде твърдѣ много прилеженъ. Той е былъ принудентъ да ся поддържа отъ себе си додѣто слѣдовалъ гимназіалный-тъ си курсъ. Той ся принудилъ по тѣзи при-чинѣ да ся оттегля отъ гимназіѣ-тъ за по нѣколко врѣме, за да може да спе-чели малко пары, или чрѣзъ прѣдава-ніе уроцы на другы или по другъ на-чинѣ, и послѣ ся завръщаль и чрѣзъ извъпренѣж прилежаніе той пристигвалъ классъ-тъ си. Ако и да не былъ добръ приготвентъ при влязаніе-то си въ ги-мназіѣ-тъ, и ако и да былъ принудентъ на врѣмени да отежествува отъ неѣж за да спечели малко пары, той станѣлъ единъ отъ най-добры-тъ ученицы въ классъ-тъ си, и свършилъ курсъ-тъ си съ голѣмѣ честь. Ако единъ младежъ ся рѣши да придобие едно образова-ніе, и ако той е готовъ да ся отрече отъ себе си, той може да извърши цѣль-тъ си.

Френскый-тъ ученъ мѣжъ и исто-рико-списатель Сентъ Хилеръ, като пише, за Германскый-тъ народъ, изла-га слѣдующе-то относительно до влія-ніе-то на Библиѣ-тъ върху народно-то просвѣщеніе.

«Въ Германскый-тъ характеръ ся намира едно чудесно съединеніе на о-собенны качества. Германцы-тъ сѣ и простодушны и благородны, въ нѣкои отношенія дѣтоподобны, но въ другы, дѣлокомысленны. Като народъ тѣ ся съобразяватъ съ природѣ-тъ повече, отколкото Френцы-тъ, и слѣдователно племе-то имъ, ако и да е старо съ вѣкове, не остарява. Азъ съмъ пъту-валъ много и въ сѣверны-тъ и въ ю-жны-тъ страны на Европѣ и на вся-къдѣ съмъ ималъ това впечатление. Въ онѣзи страны дѣто Библиѣ-та не е о-снованіе-то на общество-то, на въс-пытаніе-то и на цѣлый-тъ народентъ жи-вотъ, въ тѣхъ имѣа писменность за дѣца-та и за вси-чкы-тъ классове на народъ-тъ. Въ Испаніѣ, въ Италиѣ и даже въ Франціѣ — съ единъ рѣчь, въ вси-чкы-тъ страны, дѣто Библиѣ-та не ся чете много, въ тѣхъ имѣа писменность за дѣца-та и за работници-тъ. Въ Германіѣ и въ Англіѣ, напротивъ, една избилна пи-сменность съществува за дѣца-та и за вси-чкы-тъ классове на народъ-тъ».

Въ улицы-тъ и въ другы-тъ публи-чны мѣста на Паризъ има 102,154 дървета. Разноскы-тъ, додѣ да ся от-растятъ тѣзи дървета, възлазятъ до е-динъ голѣмѣ сумѣж; но добринѣ-тъ, които тѣ приносятъ на градъ-тъ, чи-няютъ много повече отъ тѣзи разноскы. Освѣнъ дѣто служатъ за украшеніе на градъ-тъ, тѣ сѣ много полезны за здравіе-то, защото прѣчистватъ въз-духъ-тъ.

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НОВОСТИ.

ТУРЦИЯ.

Следующее-то извещения от уводный-тх член на *А. Хералд* от 16 того :

Великие-тх Силы съвѣтватъ Портж-тх да не обявля война на Черногорж и на Сърбию и да ограничи военны-тх си дѣйствія въ свои-тх границы. Порта-та слуша съ вѣтъ-тх имъ съ вѣжливость и съ почитаніе, по имъ показва че Черногорж и Сърбию подкрѣпятъ възстаницы-тх съ челоуѣцы, съ оружія и съ храни, и по този начинъ възстание-то приема новы силы. Силы-тх ся видятъ наклонны да не пѣрватъ това, и да искатъ доказателства за участие-то на Сърбию-тх и на Черногорцы-тх въ възстание-то. Въ всякой случай, казватъ тѣ, ный смы съ вѣтвали и Черногорж и Сърбию да стојтъ мирны; и това е на дѣло косто съвѣтуютъ и Портж-тх. Истинж е че тѣ съвѣтуютъ и Турцию и Княжества-та да стојтъ мирны, но послѣднѣ-тх не стојтъ мирны. И това положеніе е несносно за Портж-тх. Тя не само е подчинена на продолжителны усилія и на едно истощеніе отъ междоусобицж-тх войнж, но още и нейна-та военна слава страда, защото тя не е свободна да употреби всякы-тх си силы дѣто трѣбва. Като прѣпорѣчатъ на Турцию еднж миролюбивж политикж кѣмъ Черногорж и Сърбию, явно е че Силы-тх поематъ върху си еднж нравственж отговорностъ кѣмъ Портж-тх, че и Княжества-та ще слѣдватъ еднж подобж политикж. На Силы-тх може да бѣде угодно да си затварятъ очи-тх прѣдъ поведеніе-то на Сърбию и на Черногорж, но то е явно на остатокъ-тх на свѣтъ-тх. Черногорж сега ся намира въ войнж съ Турцию точно по сщщій-тх начинъ, както Грѣція ся бѣше съ неіж прѣзъ Критско-то възстание.

ТРОЙЧНЫЙ-ТХ СЪЮЗЪ.

Единъ телеграмъ отъ Виенъ отъ 19 того казва че «по причинж на приближающе-то пристиганіе на Русскій-тх Императоръ и на Князь Горчакова въ Берлинъ, контъ Андранъ ся призовавъ нарочно да отиде за нѣколко дѣня въ Берлинъ». *Ний Фрай Пресс* утвърдява че контъ Андранъ ся призовавъ на еднж конференцию върху Источный-тх въпросъ въ Берлинъ, конто ще стане между Императоры-тх Германскы и Русскы, и въ койжто Князь Горчаковъ и Князь Бисмаркъ ще зематъ участие.

Въ послѣдно врѣме едно движеніе е произлѣзло отъ обнародваніе-то на депешы и телеграмы, пращаны прѣзъ Френско-Прусска-тх войнж (1870), отъ Халил Шериф паша, тогавашный-тх Турекы посланникъ въ Виенъ, отъ Новиковъ, Русскій-тх посланникъ въ сѣжж-тх столицѣ, отъ контъ Банста, тогавашный-тх Австрійскы главенъ Министръ, и отъ Русскій-тх главенъ Министръ Князь Горчакова. Тѣ сж были обнародваны най-напрѣдъ въ Италійскій-тх вѣстникъ *Римъ*, и въ Френскій-тх *Меморіалъ Дипломатикъ*. Цѣль-та на обнародваніе-то имъ была да покаже че, въ онова смутено врѣме въ западнж Европѣ, Руссія ся трудяла тайно да възбуди едно вълненіе въ сѣверо-западны-тх области, като щѣла да имъ достави оружія и другы средства прѣзъ Черногорж. Подузданница-та Русска телеграфическа агенція, на койжто телеграмы-тх ся пращатъ съ позволеніе-то на Русско-то Правителство, отказва достовѣрность-та на тѣзи допешы и телеграмы, и обявля че тѣ произлазятъ отъ «Поляшко-то Общество», и и че тѣ сж направены нарочно за да свадятъ Петербургскій-тх и Виенскій-тх Кабинеты. Вѣстникъ *Пордж* казва че «тѣ или ся измыслили, или пакъ сж значительно измѣнены».

Единъ телеграмъ отъ С.-Петербургъ отъ 18 того казва, че «Порта-та поискала отъ Силы-тх нравственж, но не военж подпоркж, за да спржтъ съсѣды-тх на Турцию отъ спомаганіе-то имъ на възстаницы-тх».

СЪРБИЯ.

Виенскій-тх вѣстникъ *Тагблатъ* утвърдява, че голѣмо вълненіе продължава да сжществува въ Сърбию, и че сега наскоро едно писмо, което заплашвало Князь-тх съ

смерть, ся намѣрило въ стаіж-тх му за заиманіе. Другъ вѣстникъ излага че една Виенска банка внесла еднж суммж отъ 8,000 анг. лиры на Сърбию върху залогъ-тх на сжщпоѣнны оружія и на другы нѣща, конто принадлежали на Князь Милана.

Единъ телеграмъ отъ Бѣлградъ отъ 19 того казва, че въ Сърбию еднж Министерска криза сжществува. Князь Миланъ былъ въ прѣговоры съ Г-да Стенишичъ, Ристичъ и Груничъ за съставленіе-то на еднж новъ Кабинетъ.

Холандска-та Г-жица Меркузъ, конто ся показва голѣма ревнителка въ ползж на Херцеговинскы-тх възстаницы, и конто сега ся намира въ Бѣлградъ въ не твърдѣ добро здравіе, направила завѣщаніе-то си, въ кое-то тя оставя всякый-тх си имотъ за въ ползж на Сърбскій-тх народъ.

РУМѢНИИ.

Румѣнскій-тх Парламентъ ся отворилъ минжла-та седмича отъ Генералъ Флореску, прѣдсѣдатель тѣ на Министерскій-тх Съвѣтъ, койжто въ слово-то си явилъ программж-тх на новий-тх Кабинетъ. Относително до чуждестраннж-тх политикж, тѣзи программж щѣла да състои въ пазеніе-то на най-строгж неутралность и въ поддържаніе-то на Парижскій-тх договоръ; колкото за вътрѣшнж-тх политикж, тѣ щѣла да състои въ икономіж-тх, въ примиреніе-то, и въ пазеніе-то на порядокъ-тх.

РУСИЯ.

Прускій-тх дописникъ на Лондонъ. *Таймсъ* говори слѣдующе-то за настоящж-тх политикж на Руссію:

Руско-то правителство ако и да постоянно да съвѣтва еднж слѣдъ друго Сърбию-тх, Черногорцы-тх, Бошняцы-тх и Херцеговинцы-тх кѣмъ миръ, то само не бы употребило силж противъ тѣхъ, нито пакъ бы позволило на другж дѣржавж да стори това. То наистинж съдѣйствува съ Австрійско-то Правителство да прѣпорѣчи еднж миролюбивж политикж на Сърбскій-тх и на Черногорскій-тх Князь, и Консулы-тх му съдѣйствуваж съ прѣдставители-тх на Контъ Андранъ въ усилія-та имъ да убѣдятъ възстаницы-тх да сложатъ доло оружія-та си. По-първы-тх му дипломати выжжты говоряхъ по сщщій-тх начинъ, и ежедневны-тх телеграфическы депешы не прѣстанно утвърдявахъ че Царь-тх не одобрява политикж-тх на възстаницы-тх. Но ако Руссію е дѣйствувала така до сега спрямо възстание-то, тѣ не ще отиде подалечъ, нито пакъ ще позволи на Австрійж да стори повече нѣщо.

Това като е така, Европейскы-тх политики критикуватъ тѣзи политикж по разны начинны. Нѣкои утвърдяватъ че ако Руссію испратяе еднж строгж депешъ на Сърбско-то и на Черногорско-то правителства, съ койжто да имъ извѣсти че ако тѣ не прѣстанжтъ отъ да насърчаватъ възстание-то, тѣ ще позволи на Австрійж да ся намѣси, възстаницы-тх бѣхж сложили оружія-та си вътрѣ въ еднж седмича. Тѣ утвърдяватъ че ако Сърбию и Черногорж сж убѣдены, че Руссія ще ги дѣржи отговорны за поведеніе-то имъ, тѣ не бѣхж позволили вече на вѣсующы-тх горцы да излазятъ изъ земли-тх имъ когато обичатъ, и да ся завържатъ въ тѣхъ, безъ да бѣдѣтъ прѣслѣдваны отъ Турекж-тх войскаж. Но понеже Руссія не говори по този начинъ на Сърбию и на Черногорж, нѣкои отъ първы-тх Германскы вѣстники заключаватъ че Руссія слѣдва еднж дволичнж политикж, и не официално насърчава възстаницы-тх да постоянно вѣтватъ, а пакъ официално ги съвѣтва да ся примирятъ съ Турекско-то Правителство. Тѣзи вѣстники споменуважт нѣкои нѣща, конто ся виждатъ да потвърдяватъ нѣжнѣ-то имъ, именно, дволичнж-то поведеніе на нѣкои отъ Рускы-тх посланники и консулы. Извѣстно е че нѣкои Славенскы вѣстники приписаж такава политикж на Руссію и утвърдахъ че Русскій-тх Консулъ въ Бѣлградъ частно не отклонявалъ Сърбию отъ войнж, но противно-то, че Русскій-тх посланникъ въ Виенъ утвърявалъ Сърбскы-тх министри, че Руссія не ще позволи да ся смажатъ отъ Маджары-тх, каквото и да направятъ, и че тѣ даже съ-

общила това на самы-тх възстаницы. Отъ тѣзи и отъ другы подобны фактове тѣ заключаватъ че Руссія не е искрення, когато тя явно прѣпорѣчва еднж миролюбивж политикж.

Има обаче другы, конто тѣкуватъ извъреднж-тх постѣпкж на Руссію по еднж различенъ начинъ. Тѣ отдаватъ настоящж-тх и политикж на особенны-тх обстоятелства, въ конто Руско-то правителство ся намира. Споредъ тѣхно-то мнѣніе, царь-тх и главный-тх му министр напстинж желажтъ да възпржтъ расчлененіе-то на Европейскж Турцию по настоящему, но обстоятелства-та не имъ позволяватъ да употребѣваж строгы мѣрж за това. Понеже Руссія е дѣйствувала отъ 100 години насамъ въ ползж на христіанскы-тх народности въ Европейскж Турцию, тѣ не може сега да ги напустне съвършенно, безъ да изгуби прѣятелство-то имъ. Ако само-то възстание и да не угодыа на Руско-то Правителство, за него не ще бѣде добръ ако земе строгы мѣрж спрямо възстаницы-тх. Руссія може да не е въ състояние да ся воспоздува отъ това възстание по настоящему, и да желае да отложи крайно-то рѣшеніе на Источный-тх въпросъ за въ бѣдущѣ, но пакъ тѣ не може да прѣзрѣтъ народны-тх чувствованія на ран-тх. Съ другы думы, възстаницы-тх въ еднж смѣслъ сж по-силны отъ Руско-то Правителство, и сж наклонны да го принудятъ да усвои еднж по-дѣятелнж политикж отколкото е угодна нему.

Дописникъ-тх на *Таймсъ* е на мнѣніе, че послѣдно-то тѣлкованіе на Рускж-тх политикж е право, и че то ся съгласува съ неговы-тх свѣдѣнія върху неіж. Ако това е така, то не е вече нужно да ся приписва еднж дволичнж политикж на Руссію. Излишно е да прибавимъ че на дѣло тѣзи политика е почти толкова вредителна за Турцию колкото еднж явна война. Ако Сърбию и Черногорж покровителствуватъ възстаницы-тх, и ако Руссія покровителствува Сърбию и Черногорж, тогава нѣма съмнѣніе че положеніе-то на Турско-то Правителство е твърдѣ трудно. Възможно е, обаче, щото Австрія да ся обезпечи отъ теченіе-то на работы-тх до толкова, щото да ся принуди да земе строгы мѣрж спрямо възстаницы-тх, безъ да мысли за слѣдствія-та. Въ такъвъ случай, Руссія ще бѣде принудена да рѣши своіж-тх бѣдѣжж политикж, и да ѣж обяви на свѣтъ-тх.

РАЗНЫ НОВИНЫ.

Шевкетъ паша ся опрѣдѣлилъ начальникъ на бдителный-тх станъ, койжто Турекско-то Правителство ще установи въ Шкодѣж (Албанія). Пѣтнадесетъ табора редовна войска щѣли да ся сѣбрѣдоточятъ въ този станъ, и още около 3 или 4 хыляды Арнаутскы башибозуцы.

Отъ Едрене извѣстиватъ че Азизъ паша, управитель-тх на Филибе, пристигналъ въ този градъ за да приеме устны наставленія отъ Валия-та за нѣкои важны въпросы на санѣжакъ-тх му.

Единъ особенъ Министерскы Съвѣтъ ся дѣржалъ минжлы-тх понедѣлникъ подъ прѣдсѣдательство-то на Великий Везиръ.

Едхемъ паша, новий-тх посланникъ за въ Пруссію, тѣзи дни заминж за Берлинъ.

Куріе д'Ориѣлъ казва че Д-ръ Чомаковъ ся опрѣдѣлъ Турекы консулъ въ Керчь (Руссія). Слухъ ся раздава обаче че той не пріелъ тѣзи службж.

Вѣстникъ *Дѣнь* слѣдъ еднж мѣсечно спираице, почнаж пакъ да ся издава съ новж программж, споредъ койжто той ще издава два пѣти въ седмичж-тх. Ный му желаемъ добрж сполукж.

НАЙ-ПОСЛѣДНИ НОВИНЫ ПО ВЪЗСТАНІЕ-ТО.

Въ минжлы-тх си брой явихмы че Мухтаръ паша трѣгналъ вторий пѣтъ отъ Гачко съ 27 табора войскаж за да достави храни на Никшичъ. Споредъ най-новы-тх телеграмы, той ходилъ въ Никшичъ, снабдилъ го съ храни и ся завърналъ въ Гачко. Ето съдѣр-

жаніе-то на послѣднѣ-тх телеграмъ самый-тх Мухтаръ паша до Портж-тх :

Азъ трѣгналъ отъ Гачко съ войскаж-на 15 того въ четвъртъкъ за Никшичъ. Злистоу, дѣто прѣминажмы първж-тх нѣ не сръщиважмы възстаницы. Въ петъкъ сѣтринъ-тх потеглихмы пакъ. на пѣтя си Никшичъ. Възстаницы-тх бѣхж прѣгради пѣтъ-тх между Горнополъ и Пресіекж грамады камни, и повече-то отъ тѣхъ сж ся скрыли на пусіж на близо. Откъ Зрачкж тѣ бѣхж направили обкопы за имъ служатъ за прибѣжище и за подкрѣпленіе, и ный бѣхмы увѣрени че по-голѣта часть отъ тѣхъ ся намирахъ въ тѣзи обкопы. Еднж часть отъ войскаж-тх пратих на крѣстопѣтица-та между Пресіекж и Лотробърдо, и другж часть кѣмъ долину Колагаси. И така войска-та нападнж възстаницы-тх отъ двѣ страны, и слѣдъ еднж биткж, конто трая 4 часа, тѣ быдохж принудены да напуснатъ пусіж-тх си и обкопы-тх си, и най-послѣ като не можахъ ни противостојтъ, разбѣгахъ ся съ голѣта загубж. Въ сщщій-тх день (петъкъ) часъ тѣ по 8, влѣзохмы въ Никшичъ побѣдоносъ храни-тх си.

Въ сѣботж сутринъ-тх на 17 того завърщаніе-то ни отъ Никшичъ за Пресіекж възстаницы-тх ны нападнжж. Прѣзъ нощъ тѣ получили подкрѣпленіе отъ новы възстаницы, и битка-та трая дѣлѣй-тх въ сѣботж. Възстаницы-тх обаче не бѣхж да противостојтъ за по-дѣлго врѣме на царскы-тх войскаж, и тѣ быдохж принудени да ся разбѣгжтъ като оставихъ еднж голѣмо число убиты на бойно-то поле.

Възстаницы-тх бѣхж пріели новы пакъ храни, и бѣхж ся укрѣпили въ лѣсовѣ-тх между Норж и Пресіекж, кѣмъ Пивж, съ намѣніе да прѣсѣжжтъ пѣтъ-тх ни. Въ Недѣлж сутринъ-тх на 18 того ный потеглихмы за Пресіекж, и съ първо-то си сръщаніе тѣхъ ный ги отбѣснажмы, но отъ послѣдно-то мѣсто до Норж, ный имажмы такъва крѣпавы сраженія, каквото не бѣхмы имъ никога по-прѣди. Бой-тъ трая нещѣлостанно 8 часа. Благодареніе Богу, ный сѣгъ челихмы еднж славнж побѣдж. Възстаницы-тх имаж такъва голѣма загубж, какъ тѣ не сж имали прѣзъ всяко-то врѣме възстание-то. Азъ прѣминажж нощъ въ Злистоу съ войскаж-тх. Въ понедѣлж до отъ Норж до Гачко не сръщиважмы възстаницы на пѣтя си, и часъ-тх по 9 пристигажмы въ послѣдно-то мѣсто.

Въ всичкы-тх тѣзи биткы, и особенно послѣднѣ-тх, Турекы-тх войскаж извършжх голѣмы сполуки. Побѣда-та е съвършена и Никшичъ ся снабди съ храни.

На първы-тх день възстаницы-тх бѣхъ около 8,500 души; на вторий-тх — около 13,500, а на третій-тх повече отъ 16,000 души. Тѣ не знаяхъ день-тх на трѣгваніе-то ни отъ Гачко и не бѣхж ся укрѣпили добръ. Явно е че ако да бѣхж даже повече отъ 20,000 души, пакъ щѣхж да ся побѣдятъ отъ храбрость-тх на царскы-тх войскаж. Въ първж-тх и въ вторж-тх биткы възстаницы-тх ся разбѣгахъ наскоро, и тѣхъ тѣ загубихъ между 300 и 400 души. Но въ третж-тх биткж, на койжто сжщствіе-то бѣ рѣшително, тѣ имаж повече отъ 1000 души убиты и ранены. Ный зема еднж голѣмо число оружія отъ тѣхъ. Въ всичкы-тх тѣзи биткы, загубы-тх на царскы-тх войскаж възлазятъ до 58 души убиты, отъ конто 4 души сж чиновники, и 164 ранены, отъ конто 7 души сж чиновники.

По причинж на гѣстнжж-тх на горж-тх ный не можимъ да прѣброимъ Черногорскы-тх, конто бѣхж отъ странаж-тх на възстаницы-тх.

Мухтаръ паша свѣршва телеграмъ-тх като казва че ще испрати на Правителство имена-та на чиновники-тх и на войскаж-тх, конто были първы да нападнж възстаницы-тх, и конто заслужаватъ зѣкове на отличіе за храбро-то си поведеніе.

Г. Савва Х. Дечовъ подарява еднж голѣмо теченіе отъ седмичж-тх *Зорница* Българы-тх въ Діарбекѣж.

Издава ся отъ Американско-то Египетско Общество.

Редакторъ Т. Л. Байнгтонъ.

Въ печатницж-тх на Д. АРАМІАНА Агопѣанъ-ханъ № 12.